

**ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ
М.Н. ШУСТА НА МАТЕРІАЛАХ
ФОНДОВОГО ЗІБРАННЯ
НІЖИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО
МУЗЕЮ ім. І. СПАСЬКОГО**

У статті представлені результати дослідження та аналізу документальної спадщини відомого письменника, педагога, громадського діяча Миколи Шуста, які зберігаються у відділі фондів НКМ ім. І. Спаського та перебувають на стадії науково-технічного опрацювання. Вивчення особових документів М. Шуста дає можливість здійснити переосмислення у сьогоденних реаліях життєвого та творчого шляху письменника, презентувати оновлене бачення значення даної постаті в історії Ніжина та Ніжинщини.

Ключові слова: Микола Шуст, Друга світова війна, Ніжин, Ніжинський краєзнавчий музей ім. І. Спаського, Яків Батюк, художньо-документальна повість, збірка оповідань та повістей, героїчна драма.

На сьогодні серед науковців не зменшується інтерес до вивчення життя та творчої спадщини визначних діячів науки та культури ХХ ст., який покликаний з'ясувати їхню роль у громадсько-культурному житті України. Одним з найвідоміших діячів освітнього та громадсько-культурного простору Ніжинщини другої половини ХХ ст. був Микола Наумович Шуст – педагог, письменник, публіцист та громадський діяч.

В історичній та філологічній літературі його постать і творчий доробок жодного разу не були предметом спеціального дослідження, проте, відомі наукові розвідки, у яких побіжно, фрагментарно висвітлено й життєвий шлях та професійну діяльність відомого педагога, письменника та громадського діяча. Із здобуттям Україною незалежності помітно зріс інтерес дослідників до цієї персоналії. Відомий ніжинський краєзнавець В.М. Ємельянов досліджував участь М.Н. Шуста у підпільній організації Я.П. Батюка, був особисто знайомий з письменником, завдяки чому особові документи М.Н. Шуста потрапили до Ніжинського краєзнавчого музею ім. І. Спаського. У цей період з'явилися газетні публікації та довідникові видання з відповідної тематики (дослідники І.П. Рудик, В.І. Миколаєнко, С.П. Реп'ях (останній завжди виступав редактором творів М. Шуста)). У них акцентувалася увага на біографічних даних відомого письменника, висвітлювалися його творчі здобутки як учасника та очевидця подій Другої світової війни, а також як члена Спілки письменників України.

Варто відзначити, що найбільш інформативною з означеної проблеми є джерелознавча база документів М. Шуста, які представлені обліковими листами відділу кадрів та довідками з місця роботи, а також його газетними публікаціями та творами, що зберігаються у фондах НКМ ім. І. Спаського. Крім того, об'єктом дослідження можуть бути і рецензії на його твори, написані І. Костенком та Л. Горлачем, а також опубліковані

спогади Г. Самойленка, О. Самойленка та В. Ємельянова. Інформація біографічного характеру подана нижче на основі аналізу документів – автобіографії, особового листа з відділу кадрів, посвідчення, які є складовою частиною фондового зібрання документів М.Н. Шуста.

Народився Микола Шуст 15 серпня 1916 р. в с. Припутні Ічнянського повіту Чернігівської губернії. Вищу освіту здобув на літературно-мовному факультеті Ніжинського педагогічного інституту ім. М.В. Гоголя, який закінчив у 1939 р. Його вступ і навчання у Ніжинській вищій школі мають звично трагічну для того часу життєву історію. Про неї він згадує у спогадах під назвою «Про студентське життя і не тільки», які були вміщені у книзі Г.В. Самойленка та О.Г. Самойленка «Ніжинська вища школа у спогадах випускників та студентів 1920–2010 рр.» [6, с. 136–143]. Ще 1933 р. він зі своєю матір'ю приходив до Ніжина пішки, щоб вступити до педагогічного технікуму, але за примхам долі подає документи і потім вступає на фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту. Проте, після місяця навчання, йому відмовили в отриманні стипендії через те, що сім'я була «розкуркулена», батька репресовано. Далі почалися поневіряння в пошуках заробітків, адже Микола Наумович мав обмежені фінансові можливості, які не дозволяли йому навчатися в інституті. У 1935 р. він попри все вступає знову до Ніжинського інституту, але вже на філологічний факультет.

У роки Другої світової війни М.Н. Шуст брав активну участь у бойових діях. У 1940 р. його призвали до лав Червоної армії. У вересні 1941 р. під м. Золотоношею він потрапив у німецький полон, з якого йому вдалося вибратися. Спочатку він добрався пішки до станції Прилуки, а звідти прибув у Пролетарський хутір Ічнянського району, де проживали його батьки. У травні 1942 р. переїхав до м. Ніжина, у котрому мешкали його дружина та донька, вступив до підпільної партизанської організації, що діяла в м. Ніжині. З Яковом Петровичем Батюком його познайомив завідувач курсів німецької мови Віктор Іванович Тищенко. Офіційно Микола Наумович працював канатником в артілі для незрячих, якою керував теж Я.П. Батюк. Невдовзі після знайомства з ним М. Шуст стає учасником підпільної партизанської організації у 1942 р. Як і багато інших підпільників займався розповсюдженням листівок, у яких ішлося про реальний стан справ на фронті та описувалися жахіття, які несла гітлерівська армія, руйнуючи майже все на своєму шляху; брав активну участь у розвідувальних операціях. У своїх спогадах під назвою «З полону до Підпілля» він, крім іншого, описує всі жахи, які довелося пережити ніжинцям під час окупації міста [6, с. 164–166]. Він єдиний, кому вдалося вижити у полоні «гестапівців» після викриття ніжинської підпільної партизанської організації у серпні 1943 р. (участь у ній М. Шуста німецькими каральними органами так і не була встановлена). Документи, що зберігаються

у Чернігівському обласному архіві, підтверджують участь Шуста у підпільній партизанській організації в м. Ніжині, очолюваній Я.П. Батюком, та у з'єднанні «За Батьківщину». Останні були передані до фондів Ніжинського краєзнавчого музею ім. І. Спаського.

У посвідченні, виданому М.Н. Шусту 20 жовтня 1943 р. Чернігівським обласним комітетом КПУ, зазначалося: «він був пов'язаний з партизанським з'єднанням “За Батьківщину”, допомагав у відправці людей в загін, при його допомозі був встановлений зв'язок з іншими загонами, член підпільної організації м. Ніжина».

Про свою участь у підпільній партизанській організації Я.П. Батюка Шуст згадував у кожному своєму творі. Йому до кінця життя хотілося, щоб справжній зрадник «батюківської» організації був викритий. Задля цього він звертається до німецького посла в Україні із проханням видати необхідні документи, але чи отримав їх Микола Наумович – невідомо.

У статті, присвяченій антинацистському руху в Ніжині, В.М. Ємельянова, за спогадами М.Н. Шуста та інших учасників підпілля, пише про діяльність та викриття організації, очолюваної Я.П. Батюком [14, с. 38].

Після звільнення Ніжина від окупації М. Шуст проводив культурно-освітню роботу. З 20 вересня 1943 р. по 20 листопада він – завуч політосвітнього технікуму в м. Ніжині. Потім вирішив добровольцем повернутися на фронт, служив у 389-му артилерійському полку до завершення війни.

Варто відзначити, що в лавах Радянської армії Микола Наумович воював у 1944–1945 рр. на території Румунії, Угорщини та Австрії. Був нагороджений орденом Слави I ступеня, орденом Вітчизняної війни I ступеня; медаллю «За взяття м. Ялти» (1944 р.), медаллю «За перемогу над Німеччиною» (1945 р.), медаллю «Партизану Великої Вітчизняної війни» I ступеня, яка була вручена 1948 р. за участь у партизанському русі. Дати нагородження медалями указані в особовому листі обліку кадрів, складеному 1 вересня 1953 р.

Подальший життєвий шлях М. Шуста можна прослідкувати за автобіографією та листком з обліку кадрів, заповнених Миколою Наумовичем. Відразу після закінчення війни, з 10 листопада 1945 р. по 1 травня 1948 р., він був літературним працівником газети «Радянський Ніжин». У післявоєнний час вчителював у школах м. Ніжина та Ніжинського району. З 1948 по 1957 р. Микола Наумович – директор Дрімайлівської середньої школи.

У автобіографії зазначається, що він обіймав посаду завуча у школі № 2 робітничої молоді м. Ніжина з 1952 по 1961 р., потім протягом року був завучем школи № 2 м. Ніжина. Крім того, з 16 жовтня 1959 р. по 18 серпня 1961 р. Шуст викладав українську мову та літературу у Київській очно-заочній школі робітничої молоді № 7. У період з 1962 по 1964 р. працював директором заочної школи м. Ніжина. У цьому ж році влаштувався до

середньої школи № 13 на посаду завуча, на якій працював до 1969 р. З 1969 по 1971 р. був завідувачем учбової частини середньої школи № 4. Від 31 серпня 1973 р. наказом № 239 Ніжинського міськвкно призначений на посаду вчителя української мови та літератури Ніжинської середньої заочної школи. Надалі, до виходу на пенсію в 1976 р., вчителював у загально-світній школі № 6 та заочній школі м. Ніжина. Про цей факт свідчить виписка з наказу № 221 Ніжинського міськвкно щодо його звільнення з посади вчителя української мови та літератури від 15 серпня 1976 р. у зв'язку з виходом на пенсію за віком.

Крім педагогічної діяльності, письменник багато часу приділяє літературознавству та пише драми про пережиті ним події Другої світової війни. У співавторстві з драматургом О. Лубенським він створює героїчну драму «Подвиг у темряві», надруковану 1971 р. видавництвом «Мистецтво» [2, с. 3–4]. Примірник цього твору зберігається у фондах Ніжинського краєзнавчого музею ім. І. Спаського. Документальна повість присвячена діяльності підпільної організації Я.П. Батюка, учасником якої був і М.Н. Шуст. Особливістю цього твору є діалоги між двадцятьма дійовими особами, які відображають людський подвиг та воєнні жахіття.

У 1970-х роках М. Шуст активно публікував свої оповідання у місцевій пресі. Одна з перших заміток – «Відбудова житлових будинків» – була надрукована у місцевій газеті «Радянський Ніжин» за 1946 р. [8, с. 2]. У 1957 р. газета опублікувала його статтю «В школі робітничої молоді» [9, с. 3]. Газета «Під прапором Леніна» за 1970-й р. опублікувала оповідання письменника «Крізь вогонь і муки» [1, с. 3], у якому йдеться про просвітницьку діяльність учителя Івана Могильницького, також учасника партизанського підпілля, котрий проводив для своїх учнів у роки Другої світової війни різні культурно-освітні заходи. 1974 р. побачила світ стаття «Зустріч з юністю», присвячена зустрічі випускників філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М.В. Гоголя 1939 року випуску. Завершує цикл газетних публікацій М. Шуста періоду 1970-х рр. стаття «Нескорені. Зі спогадів учасника Ніжинського підпілля, керованого Я.П. Батюком», надрукована 1979 року у газеті «Радянська освіта» [10, с. 4].

У 1983 р. у видавництві «Молодь» вийшла друком художньо-документальна повість М. Шуста «Пітьмі не підвладні» [3, с. 2–9]. Примірник цієї книжки передали до музейної бібліотеки у 1988 р. Вона має дарчий напис: «Краєзнавчому музею м. Ніжина від ради шкільного музею Я.П. Батюка Київської спецшколи-інтернату № 5 для сліпих дітей. Травень 1988 р». В основу повісті покладені спогади Миколи Наумовича про роботу підпільної організації. Збірка містить цикл оповідань: «Арешти», «Допит», «Боротьба продовжується», «Зрада» та ін. [3, с. 111]. Обсяг книги складає 112 сторінок. Згодом ніжинська місцева газета «Під прапором Леніна»

опублікувала рецензію історика і педагога І. Костенка, у якій він зауважив, що М. Шусту вдалося відтворити маловідомі або й невідомі широкому загалу факти, пов'язані з діяльністю підпілля, адже сам письменник був активним учасником «батьківської» підпільної організації [11, с. 4].

Цінні спогади М.Н. Шуста про Я.П. Батюка вийшли 1987 р. у збірнику «Славою овіяні» під назвою «Заради правди на землі» [5, с. 249]. У них автор коротко розкрив еволюцію діяльності підпільної комсомольської організації в Ніжині від розповсюдження листівок і проведення агітаційно-пропагандистської роботи серед населення до розвідувальних операцій у тилу ворога.

У 1988 р. з'явилася стаття М.П. Шуста «До 70-річчя газети «Під прапором Леніна. Поле пам'яті» у цьому ж періодичному виданні. У ній він згадував про свою роботу на посаді колишнього літературного працівника газети «Радянський Ніжин», про своє перше редакційне завдання ще в далекому 1947 р. [7, с. 3].

1995 року у Чернігові вийшла найповніша збірка повістей та оповідань М. Шуста «У Ніжині, над Остром», яка також знайшла чільне місце у фонді бібліотеки НКМ ім. І. Спаського [4, с. 3–10]. Видання обсягом 142 сторінки має свою оригінальну структуру: повість «Пітьмі не підвладні», кіноповість «Воскресіння істини», есе «Червоними і чорними нитками». До збірки увійшов цикл оповідань: «Перша зустріч з Європою», «Крихітка», «Вирок», «Народилася людина» [4, с. 191]. Хоча за стилістикою твори, включені до збірки, різні, проте вони об'єднані єдиним творчим та ідейно-тематичним задумом автора. Червоною ниткою у них проходить тема Другої світової війни, колективізації на Ніжинщині. Разом із тим кожна повість та оповідання мають виражену автобіографічну основу.

Вихід у світ цієї книги не залишився поза увагою критиків. Так, відомий український поет Леоніда Горлач написав схвальний відгук «Книги наших земляків, невигадана сув'язь днів» [12, с. 4]. У ньому літературознавець подав короткий зміст кожного розділу, звернув увагу на автобіографізм творів та зауважив, що М. Шуст є гідним продовжувачем літературних традицій Ніжинської вищої школи.

Газета «Вісті» за 27 листопада 1998 р. повідомляла: «17 листопада голова спілки письменників України Ю. Мушкетик урочисто вручив членський квиток М. Шусту, особливо відмічаючи його неординарний творчий і життєвий шлях» [16, с. 2].

Будучи письменником, Микола Наумович усе життя займався малюванням та педагогічною діяльністю. На громадських засадах він керував гуртком образотворчого мистецтва СШ № 5 м. Ніжина. До 85-річчя від дня народження газета «Гарт» повідомляла, що М.Н. Шуст брав участь у вихованні молоді м. Ніжина та готував до друку книгу «На власній шкурі» [18, с. 4]. С.П. Реп'ях у довіднику «Письменники Чернігівщини» вказував на

неймовірний талант та працьовитість письменника, акцентуючи увагу на книзі «Інтриги рейху і Кремля» [17, с. 45–46]. До святкування 90-річчя від дня народження М.Н. Шуста у 2006 р. у газеті «Вісті» вийшла стаття І. Рудика, у якій йшлося про величезну кількість випробувань, які випали на долю письменника [15, с. 5].

Помер М.Н. Шуст 26 січня 2007 р. у м. Ніжині, про що сповіщалося у некролозі В.М. Ємельянова, розміщеному у журналі «Ніжинська старовина» [13, с. 184].

Отже, вивчаючи джерельну базу, представлену особливими документами, творами М.Н. Шуста, що зберігаються у фондах НКМ ім. І. Спаського, вдалося з'ясувати основні етапи його життєвого та творчого шляху: 1940–1960-ті рр. – період активної педагогічної діяльності; 1970 – початок 2000-х рр. – період, який ознаменувався активним творчим доробком М.Н. Шуста. Талановитий педагог зробив значний внесок у виховання багатьох поколінь молодих ніжинців. Як громадський діяч він був популяризатором української культури ще у роки Другої світової війни, перебуваючи в підпільній організації. У своїх автобіографічних творах письменник продовжив давні літературні традиції Ніжинської вищої школи.

ДЖЕРЕЛА

1. Шуст М.Н. Кризь вогонь і муки. Оповідання. *Під прапором Леніна*. 1970. 26 вересня. (№ 153). С. 2–4.
2. Лубенський П. Шуст М. Подвиг у темряві (Яків Батюк). Героїчна драма на три дії. Київ : «Мистецтво», 1971 р. 98 с.
3. Шуст М.Н. Пітьмі не підвладні: Художньо-документальна повість. Київ : видавництво Молодь, 1983. 112 с.
4. Шуст М.Н. У Ніжині над Остром. Книга у 2 ч. Чернівці. 1995 р. 192 с.
5. Шуст М.Н. Заради правди на землі. Комсомольці Ніжина і району в роки гітлерівської окупації. Славою овіяні: Героїка комсомольських поколінь. Київ, 1987. С. 248–250.
6. Ніжинська вища школа у спогадах студентів і викладачів [Текст]: мемуари : [у 2 т.] / уклад.: Г.В. Самойленко, О.Г. Самойленко ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : НДУ ім. Миколи Гоголя, 2015. Т. 2 : 1920–2010. 2015. 530 с.
7. Шуст М.Н. Поле пам'яті. *Під прапором Леніна*. 1988. 9 квітня. (№ 58). С. 3.
8. Шуст М.Н. Відбудова житлових будинків. *Радянський Ніжин*. 1956. 12 січня. (№ 14). С. 2.
9. Шуст М.Н. В школі робітничої молоді. *Радянський Ніжин*. 1956. 17 березня. (№ 33). С. 3.
10. Шуст М.Н. «Нескорені. Зі спогадів учасника Ніжинського підпілля, керованого Я.П. Батюком». *Радянська освіта*. 1979. 9 трав. (№ 37). С. 4.
11. Костенко І.П. Пітьмі не підвладні. Нові книги. *Під прапором Леніна*. 1983. 12 травня. № 134. С. 4.
12. Горлач Л.Н. Книги наших земляків, невигадана сув'язь днів. *Вісті*. 6 вересня. 1996. № 149. С. 4.
13. Ємельянов В.М. Микола Наумович Шуст. *Ніжинська старовина*: Науковий історико-культурологічний збірник. 2007. Вип. 3(6). С. 184.
14. Ємельянов В.М. Антинацистський рух опору в Ніжині. *Ніжинська старовина*. Ніжинознавчі студії №4: Ніжин окупаційної доби (до 65-річчя звільнення міста від нацистів). *Пам'яткознавство північного регіону України*: Історико-культурологічний збірник. Випуск 4–5 (7–8). Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПІК. 2007. С. 27–47.
15. Рудик І. Людина з легенди. До 90-річчя з дня народження М.Н. Шуста. *Вісті*. 2006. 11 серпня. С. 5.
16. Микола Шуст – член Спілки письменників України. *Вісті* (Ніжин). 1998. 27 листопада. С. 2.
17. Письменники Чернігівщини. Довідник. Упорядник: Н.Ф. Гонза. Авт. вступ. сл. і біографічних довідок: С.П. Реп'ях. Чернівці : Чернігівська ОУНБ ім. В. Короленка. 2001. С. 45–46.
18. Солодовникова Л. Миколі Шусту 85. *Гарт*. 2001. 17 серпня. № 34. С. 4.

Roi S.V. Life and creative path of M.N. Shust on the materials of the stock collection of the Nizhyn museum of local lore named after I. Spassky

The article presents the results of research and analysis of the documentary heritage of the famous writer, teacher, public figure Mykola Shust, which are stored in the department of funds of the NKM named after I. Spassky and are at the stage of scientific and technical development. The study of M. Shust's personal documents gives an opportunity to rethink the current realities of the writer's life and creative path, to present an updated vision of the significance of this figure in the history of Nizhyn and Nizhyn region.

Today, scientists are not interested in studying the life and creative heritage of prominent figures of science and culture of the twentieth century, which is designed to clarify their role in the social and cultural life of Ukraine. One of the most famous figures of educational and socio-cultural space of the Nizhyn region in the second half of the twentieth century was Mykola Naumovych Shust - a teacher, writer, publicist and public figure.

Studying the source base, represented by personal documents, works of M.N. Shust, stored in the funds of the NCM named after I. Spassky, managed to find out the main stages of his life and career: 1940-1960 - a period of active teaching; 1970 - early 2000's - a period marked by active creative work of M.N. Shust. The talented teacher made a significant contribution to the education of many generations of young people from Nizhyn. As a public figure, he was a popularizer of Ukrainian culture during the Second World War, being in an underground organization. In his autobiographical works, the writer continued the ancient literary traditions of Nizhyn Higher School.

Key words: Mykola Shust, World War II, Nizhyn, the Nizhyn museum of local lore named after I. Spassky, Yakov Batiuk, fiction and documentary story, a collection of stories and short stories, heroic drama.

REFERENCES

1. Shust, M.N. (1970). Kriz vohon i muky. Opovidannya [Through fire and torment. Stories]. *Pid praporom Lenina*, 153, September 26, p. 3. [in Ukrainian].
2. Lubensky, P., Shust, M. (1971). *Podvyh u temriavi (Yakiv Batiuk). Heroichna drama na try dii [Feat in the dark (Jacob Batiuk). Heroic drama in three acts]*. Kyiv : vydavnytstvo «Mystetstvo». [in Ukrainian].
3. Shust, M.N. (1983). *Pitmi nepidvladni. Khudozhno-dokumentalna povist [Darkness is not subject. Fiction and documentary story]*. Kyiv: vydavnytstvo «Molod». [in Ukrainian].
4. Shust, M.N. (1995). *U Nizhyni nad Ostrom. Knyha u 2.ch. [In Nizhyn above the Oster. Book at 2 p.]*. [in Ukrainian].
5. Shust, M.N. (1987). Zarady pravdy na zemli. Komsomoltsi Nizhyna i raionu v roky hitlerivskoi okupatsii [For the sake of truth on earth. Komsomol members of Nizhyn and the district during the Nazi occupation]. *Slavou oviiani: Heroika komsomolskykh pokolin*, p. 248-250. [in Ukrainian].
6. Samoilenko, H.V., Samoilenko, O.H. (2015). *Nizhynska vyshcha shkola u spohadakh studentiv i vykladachiv [Tekst]: memuary: (u 2 t.) [Nizhyn higher school in the memories of students and teachers (Text): memoirs: (in 2 volumes)]*. [in Ukrainian].
7. Shust, M.N. (1988). Pole pamiaty [Memory Field]. *Pid Praporom Lenina* 58, April 9, p. 3. [in Ukrainian].
8. Shust, M.N. (1946). Vidbudova zhytlovykh budynkiv [Reconstruction of residential buildings]. *Radianskyi Nizhyn*. January 12, p. 2. [in Ukrainian].
9. Shust, M.N. (1956). V shkoli robotnychoyi molodi [In the school of working youth]. *Radianskyi Nizhyn*, 33, March 17, p. 3. [in Ukrainian].
10. Shust, M.N. (1979). «Neskoreni». Zi spohadiv uchasyka Nizhynskoho pidpillia kerovanoho Ya.P. Batiukom. [«Unconquered». From the memoirs of a member of the Nizhyn underground led by Ya.P. Batiuk]. *Radianska osvita*, 37, May 9, p. 4. [in Ukrainian].
11. Kostenko, I.P. (1983). Pitmi nepidvladni. Novi knyhy [Darkness is not subject. New books]. *Pid praporom Lenina*, 13, May 12, p. 4. [in Ukrainian].
12. Horlach, L.N. (1996). Knyhy nashykh zemliakiv, nevyhadana suviat dniv [Books of our compatriots, unimagined connection of days]. *Visti*, 149, September 6, p. 4. [in Ukrainian].
13. Yemelianov, V.M. (2007). Mykola Naumovych Shust [Mykola Naumovych Shust]. *Nizhynska starovyna: Naukovi istoriyo-kulturolohichniy zbirnyk. – Nizhyn Antiquity: Scientific Historical and Cultural Collection*. Issue 3(6), p. 184. [in Ukrainian].
14. Yemelianov, V.M. (2007). Antynatsystyky rukh oporu v Nizhyni [Anti-Nazi resistance movement in Nizhyn]. *Nizhynska starovyna*, issue 4-5 (7-8), p. 27-47. [in Ukrainian].
15. Rudyk, I. (2006). Liudyna z lehendy. Do 90-richchya z dnia narodzhennia M.N. Shusta. [A man of legend. To the 90th anniversary of the birth of M.N. Shust]. *Visti*, August 11, p. 5. [in Ukrainian].
16. Rudyk, I. (1998). Mykola Shust – chlen Spilky pysmenny-

kiv Ukrainy [Mykola Shust - a member of the Writers' Union of Ukraine]. *Visti*. November 27, p.2. [in Ukrainian].

17. Repiah, S.P., Honza, N.F. (2001). *Pysmennyky Chernihivshchyny. Dovidnyk [Writers of Chernihiv region. Directory]*. Chernihiv: vydannia Chernihivskoi OUNB im. V. Korolenka. [in Ukrainian].

18. Solodovnykova, L. (2001). *Mykoli Shustu 85 [Nikolai Shust 85]*. *Hart*, 34, August 17, p. 4. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 03.03.2021 р.
Рекомендована до друку 28.04.2021 р.

УДК 81'373.21(477.52)

Я.В. Чернякова

**МІКРОТОПОНІМІКА СЕЛА
ОБЛОЖКИ НА ГЛУХІВЩИНІ**

У статті зафіксовано сучасну мікротопоніміку села Обложки на Глухівщині, визначено структурно-семантичні та географічні особливості назв цього населеного пункту.

Необхідною умовою освоєння людиною навколишнього світу є його категоризація та номіналізація. Процес найменування, закріплення індивідуальних назв за конкретними, релевантними для соціуму об'єктами зовнішнього світу відображає соціально-політичні, матеріально-господарські та духовно-культурні особливості розвитку цього суспільства.

Ключові слова: мікротопоніміка, топонім, топонімікон, урбанонім, гідронім, дрімонім, годонім, агоронім.

Необхідною умовою освоєння людиною навколишнього світу є його категоризація та номіналізація. Процес найменування, тобто закріплення назв, відображає соціально-політичні, матеріально-господарські та духовно-культурні особливості розвитку даного суспільства. Індивідуалізуючи об'єкти зовнішнього світу за допомогою власних назв, люди кодують у топонімах важливі характеристики цих об'єктів: природні особливості місцевості, її поверхню, рельєф, рослинний і тваринний світ, корисні копалини. Не лише географічне середовище визначає характер місцевих назв, а ще й суспільні та історичні чинники. Для того, щоб зрозуміти значення топоніма, необхідно досліджувати сукупність усіх факторів, сформовану під впливом характерних географічних або історичних умов. Отже, цим і займається топоніміка – наука, що вивчає географічні назви, їх походження, смислове значення, розвиток, сучасний стан, написання і вимову.

Вивчення назв становить значний науковий інтерес. Топоніми знайомлять нас з особливостями географічного положення місцевості, з характером поверхні, річок і озер, рослинного і тваринного світу, з